

Список використаних джерел:

1. Горбань Ю., Олійник О. Медіаграмотність як чинник захисту інформаційного простору від ворожої дезінформації в час війни, Київ : вул. Є. Коновальця, 36, 01133, Київ, Україна, 2024. С. 5.

2. Довженко О., Сгорова А., Іванова Т., Міський В., Потапова В., Юричко А., Волошенюк О. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив : навчальний посібник. Академія української преси, Центр вільної преси, Київ, 2023. 68 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-125>

Кучерявий В. М.,

*доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФРОНТ УКРАЇНИ: ДОСВІД І ВИКЛИКИ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року остаточно закріпило статус інформаційного простору як повноцінного фронту бойових дій. Для України цей фронт став не менш важливим за військовий, адже боротьба ведеться за свідомість та довіру мільйонів людей як всередині країни, так і за її межами. За роки протистояння, що розпочалося у 2014 році, Україна накопичила унікальний досвід інформаційного спротиву, водночас зіткнувшись із безпрецедентними викликами, які вимагають постійної адаптації та інноваційних рішень.

Досвід України в інформаційній війні є багатограним і демонструє успішну синергію державних інституцій, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Україні вдалося не тільки мобілізувати український народ, а й весь світ, щоб відбити російську агресію, боротися проти російської пропаганди, викривати російські наративи та фейки, розвивати стійкість до російської дезінформації, демонструвати українські досягнення на інформаційному фронті [2].

Одним із головних здобутків стало впровадження централізованої та скоординованої системи комунікацій. Офіс Президента, Міністерство оборони, Міністерство закордонних справ та інші державні установи почали поширювати узгоджені повідомлення, що дозволило ефективно інформувати громадськість та спростовувати ворожі фейки. Значну роль у цьому процесі відіграв Центр протидії дезінформації при

Раді національної безпеки і оборони України, створений для виявлення та нейтралізації інформаційних загроз. Щоденні звернення Президента Володимира Зеленського стали символом стійкості та важливим інструментом прямої комунікації з українцями та міжнародною спільнотою.

Український інформаційний спротив значною мірою спитається на активність свідомих громадян. Від початку вторгнення в країні з'явилися численні волонтерські ініціативи, зокрема «IT Army of Ukraine», що здійснює кібератаки на ворожі ресурси, та спільноти фактчекерів, такі як StopFake та VoxCheck, що викривають російську дезінформацію. В соціальних мережах українці проявили себе як справжні інформаційні воїни, поширюючи правдиву інформацію, блокуючи пропагандистські канали та демонструючи світову реальність війни.

Україна успішно здобула прихильність та широку підтримку міжнародної спільноти завдяки відкритій і достовірній комунікації. Замість обмеження статистичними даними, представники держави та пересічні громадяни зверталися до емоційного аспекту, висвітлюючи трагічні наслідки російської агресії через особисті історії. Фотографії зруйнованих населених пунктів, свідчення очевидців та відеоматеріали, що демонструють героїзм Збройних Сил України, швидко поширювалися світовими засобами масової інформації та соціальними мережами. Це сприяло консолідації безпрецедентної військової, фінансової та гуманітарної підтримки для України.

Незважаючи на значні успіхи, інформаційний фронт залишається полем постійної боротьби, де ворог адаптується, а виклики стають дедалі складнішими.

Росія інвестує мільярди доларів у розбудову своєї пропагандистської системи, яка безперервно функціонує на різних платформах, включаючи телебачення, соціальні мережі, ботоферми та мережі «експертів», охоплюючи аудиторію різними мовами. Основні кремлівські наративи залишаються незмінними: «Україна – держава, що не відбулася», «дискредитація української влади та армії», а також наголошення на «втомі від України» серед західних країн. Окрім того, ворог активно застосує технології штучного інтелекту для створення дипфейків та генерації фейкового контенту, що значно ускладнює процес його виявлення.

Тривала війна неминуче призводить до інформаційної втоми та емоційного виснаження серед населення. Цим активно користується ворог, прагнучи посіяти зневіру, паніку та розкол в українському суспільстві. Російські інформаційно-психологічні операції зосереджені на найбільш чутливих темах: мобілізація, корупція, втрати на фронті, допомога партнерам. Мета цих операцій – підірвати довіру до військово-політичного керівництва, поширення панічних настроїв, зрив мобілізації та допомоги з боку партнерів [1].

На початку вторгнення основними платформами для комунікації виступали традиційні медіа та великі соціальні мережі. Однак зараз значна частина інформаційного потоку перемістилася в анонімні Telegram-канали. Відсутність модерації та персоніфікованої відповідальності створює сприятливе середовище для поширення дезінформації, чуток і панічних настроїв. Швидкість, з якою розповсюджується інформація в таких каналах часто перевищує можливості офіційних джерел оперативного її спростовувати.

Досвід України на інформаційному фронті доводить, що стійкість суспільства та ефективна комунікаційна стратегія є критично важливими компонентами національної безпеки. Перемога в цій війні залежить не лише від успіхів на полі бою, але й від здатності та вміння захистити свій інформаційний простір.

Стратегічними пріоритетами на майбутнє є:

1. Підвищення медіаграмотності населення. Навчання громадян критичному мисленню та вмінню розпізнавати фейкові новини є найефективнішим засобом протидії дезінформації.

2. Технологічний розвиток. Інвестування у вітчизняні розробки, засновані на технологіях штучного інтелекту, для моніторингу та протидії ворожим інформаційним операціям.

3. Поглиблення міжнародної співпраці. Формування єдиного міжнародного фронту боротьби з дезінформацією, обмін досвідом та запровадження спільних санкцій проти пропагандистських ресурсів противника.

4. Підтримка незалежних медіа. Сприяння розвитку якісної та професійної журналістики, яка слугує суспільству надійним джерелом перевіреної й об'єктивної інформації.

Інформаційна війна – це марафон, а не спринт. Для досягнення перемоги на цьому фронті Україна повинна зберігати внутрішню єдність, активно комунікувати та безперервно пристосовуватись до нових викликів.

Список використаних джерел:

1. Ukrinform. У розвідці й СБУ розповіли, за якими напрямками Росія веде інформаційну війну проти України. *Укрінформ – актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3827174-u-rozvidci-j-sbu-rozpovili-za-akimi-napramami-rosia-vede-informacijnu-vijnu-proti-ukraini.html> (дата звернення: 13.10.2025).

2. Іжутова І. В. Стратегічні комунікації України в умовах російсько-української війни. *Наука і оборона*. 2023. № 2. С. 46–51. URL: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2023-22-2-46-51> (дата звернення: 13.10.2025).

3. Медіаграмотність як ключ до боротьби з російською пропагандою: виклики та рішення для України. *Центр стратегічних*

комунікацій. URL: <https://spravdi.gov.ua/mediagramotnist-yak-klyuch-doborotby-z-rosijskoju-propagandoju-vyklyky-ta-rishennya-dlya-ukrayiny/> (дата звернення: 13.10.2025).

4. Примаченко О. Роль медіа в комплексному впливові історії на суспільство. *Вісник Львівського університету. Серія : Філософські науки*. 2022. № 30. С. 74–82. URL: <https://doi.org/10.30970/phs.2022.30.9> (дата звернення: 13.10.2025)

5. Російська пропаганда розпалює антиукраїнські настрої, поширює дезінформацію по всій Центральній Європі. *Гвара Медіа*. URL: <https://gwaramedia.com/rosijska-propaganda-rozpalyue-antiukraїнski-nastroi-ta-poshiryue-dezinformacziyu-po-vsij-czentrалnij-evropi/> (дата звернення: 13.10.2025).

6. Україна ефективно протидіє російській дезінформації – Рада національної безпеки і оборони України. *Рада національної безпеки і оборони України*. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5710.html?PRINT> (дата звернення: 13.10.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-126>

Покідько К. П.,

магістрантка спеціальності Середня освіта.

Англійська мова та література

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГІГІЄНИ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У сучасних умовах стрімкого розвитку цифрових технологій усі верстви населення зазнають деструктивного інформаційно-психологічного впливу, однак найбільш уразливими є учні [3]. З одного боку, це покоління зростає у цифровому середовищі, де природно сприймає й активно використовує інформаційні потоки, часто у надмірних обсягах [1]. Вони постійні користувачі Інтернету та рушійна сила поширення соціальних мереж. З іншого боку, через вікові психологічні особливості та брак життєвого досвіду учні відзначаються довірливістю, несформованим світоглядом і морально-етичними цінностями, що робить їхні життєві орієнтири вразливими до зовнішніх впливів і змін [3]. Саме тому вони є найбільш чутливою групою до різних інформаційних впливів.